

- Nog even een terugblik op 2023
- Volop beweging in Den Haag-West
- Ervaringen in de rest van Den Haag, en Leidschendam-Voorburg
- Levensboeken in Rijswijk uit de schaduw
- Oproepjes
- Tips
- In de media

Nieuwsbrief januari/februari 2024

Nog even een terugblik op 2023

door Donny Brandon, bestuur

Donny Brandon geeft vanuit het bestuur een terugblik op het afgelopen jaar.

Wat opvalt in het afgelopen jaar is dat het stiller is geworden rond de stichting: er zijn veel minder aanmeldingen van vrijwilligers voor de schrijverscursussen. Het lijkt erop dat ook onze stichting niet ontkomt aan een wijder verbreid fenomeen van een tekort aan vrijwilligers. Maar als er toch een match kan worden gemaakt tussen een schrijver en een verteller, dan levert dat in de meeste gevallen mooie, ontroerende, verrassende en ook inspirerende bijeenkomsten op. Dat maakt het waardevol om bij te dragen aan het reilen en zeilen van de stichting.

(afbeelding: freepik.com/vrije-vector)

Aanmeldingen vrijwilligers

Het teruglopen van het aantal vrijwilligers werd afgelopen jaar het duidelijkst zichtbaar bij de aanmeldingen voor de basis cursus: in 2023 hebben we slechts twee basis cursussen kunnen geven en een interview-schrijfcursus (voor al opgeleide schrijvers). In totaal werden vijftien vrijwilligers opgeleid tot schrijver waarvan drie voor Zoetermeer. Het aantal geregistreerde vertellers steeg wel tot zo'n zestig. Een groot deel daarvan is inmiddels gematcht.

Aandacht

Het bestuur, Erik Krenning, Hanneke Sas, Yna Visser, sinds oktober ook Monica ten Hagen, en ik, hebben veel in het werk gesteld om bijeenkomsten en cursussen te organiseren, regelmatig een nieuwe nieuwsbrief het licht te laten zien, de website te actualiseren, inleidingen te houden over het werk van onze stichting en contacten met relevante organisaties aan te gaan. Ook was er aandacht voor de interne communicatie tussen trainers, ambassadeurs en bestuursleden.

Functie van ambassadeur opgeknipt

In 2023 hebben we de functie van ambassadeur opgeknipt in drie functies van minder omvang:

(afbeelding: upklyak op Freepik)

1. *Matchmaker*: Deze legt contact met vertellers en schrijvers in het werkgebied en brengt het contact tussen twee mogelijk passende kandidaten tot stand. Daarnaast fungeert de matchmaker als vraagbaak voor schrijvers en organiseert deze vier keer per jaar een schrijverskring.

2. *Netwerker*: Deze legt contacten binnen het deelgebied met organisaties die zich op senioren en/of op potentiële vrijwilligers richten. De netwerker brengt daarnaast de waardevolle betekenis van het levensboek onder de aandacht van klanten van deze organisaties. Nevendoel is het enthousiast maken van deze organisaties zodat zij de rol van intermediair naar vertellers en/of schrijvers op zich willen nemen.
3. *Mediavoortalicher*: Deze benadert de lokale media in het deelgebied om bekendheid te geven aan het levensboekenproject (bijvoorbeeld bij organisaties, potentiële vertellers en schrijvers). In het verlengde daarvan schrijft hij of zij artikelen voor de lokale media of treedt op als woordvoerder.

Dank

Tenslotte dank ik alle vrijwilligers die de activiteiten van de stichting mogelijk maakten: de ambassadeurs Plony Kester, Lou Verhage en Hanneke Sas; de trainers Tineke Hafkemeijer, Wim Pollen, Brigitta Visser en Dick van der Meer. Renée van Rongen voor haar hulp bij de opmaak van boeken en onze webmaster/IT-specialist Oscar Phefferkorn. En natuurlijk ook alle schrijvers bedankt voor hun enorme inzet.

Volop beweging in Den Haag-West *door Plony Kester, matchmaker, netwerker, mediavoortalicher*

Er was in 2023 in Den Haag-West wat levensboeken betreft volop beweging, enthousiasme en inspiratie. Plony Kester, ambassadeur, en dus de motor achter dit deel van Den Haag, aan het woord.

Eerst maar de getallen.

Cijfermatige gegevens (periode 12-2022 t/m 12-2023)

- Actieve schrijvers: 34 (waarvan 8 nieuw)
- Nieuwe matches: 32 (via ouderenconsulenten, casemanagers dementie, de website, n.a.v. publicaties en informatiebijeenkomsten)
- Afgeronde levensboeken: 19
- Match vóór december 2021 gestart en loopt nog: 4
- Gestopt tijdens het proces: 8 (te heftig, te ziek, etc.)

Inhoudelijk

- Schrijverskringen: drie kringen (28 schrijvers). Elke kring kwam vijf keer bij elkaar voor uitwisseling van dilemma's, tips, etc. Schrijvers waarderen dit zeer.
- Er wordt volop gebruik gemaakt van een document om dieper op de inhoud van een levensboek in te gaan. Daartoe kiezen twee schrijvers elkaar, bepalen waar ze feedback op willen, en gaan – buiten de schrijverskring om – samen aan de slag.
- Beginnende schrijvers kunnen een coach krijgen: een ervaren schrijver die adviseert en/of meeleeft.

Informereren, publiceren en contacten leggen

- Ook dit jaar waren we present op de Vrijwilligers-informatiemarkt Loosduinen in en rond Villa Ock, bezochten de informele netwerkbijeenkomst van Regentes/Valkenbos, als ook het Alzheimercafé Loosduinen.

We spraken potentiële vertellers en schrijvers en informeerden intermediairs.

- In bibliotheek Bouwlust presenteerden we de PowerPoint over Haagse Levensboeken, schrijvers lazen voor uit eigen werk. Bezoekers waren enthousiast en geboeid. Volgend jaar volgen de bibliotheken Loosduinen, Nieuw Waldeck en Escamp. Met hun verruimde doelstelling wat betreft ontmoeting en laagdrempelig kennismaken met cultuur vormen zij een uitstekende plek om ons te laten zien.
- Haags Ontmoeten: we waren in De Bron (Loosduinen), Bamboe (Moerwijk) en Jonker Frans Florence (Regentessekwartier). We spraken bezoekers; vertellers en schrijvers zorgden voor extra levendigheid.
- We bezochten een bijeenkomst van Divers Den Haag vanwege het te-wit-en-weinig-divers ervaren bestand van schrijvers én vertellers. Plan is dat een aantal schrijvers, trainers, ambassadeurs hiertoe een plan maakt: diverser én verkleuren.

(afbeelding: freepik.com/vrije-vector)

Kortom: het groeit en bloeit hier, veelal tot plezier van vertellers én schrijvers!

Ervaringen in de rest van Den Haag, en Leidschendam-Voorburg *door Lou Verhage, matchmaker*

Lou Verhage was in 2023 matchmaker van Leidschendam-Voorburg, Leidschenveen-Ypenburg, Centrum, Laak, Scheveningen, Scheveningen-Segbroek en Haagse Hout. Een mondvoll. Hij vertelt over zijn ervaringen.

In 2023 zijn er drie schrijversbijeenkomsten geweest. Deze data werden via een datumprikker vastgesteld (geen vaste dag). Uitgangspunt is dat alle schrijvers de gelegenheid krijgen met zoveel mogelijk collega's overleg te hebben. Een voorstel om een app-groep te starten vond men niet nodig, omdat iedereen elkaars mailadres heeft en de telefoonnummers in overleg met ieder zijn uitgewisseld. Van elke bijeenkomst werd een verslag gemaakt. Daarin werden geen namen van vertellers genoemd.

Tegen lezen van tekst

Afgesproken is dat men elkaar onderling benadert voor het tegen lezen van de tekst en/of het complete verhaal inclusief lay-out. Dit is belangrijk om optimale kwaliteit te bereiken; in de professionele wereld is dit heel gewoon. De ervaring is dat de schrijvers het als zinvol en plezierig ervaren.

In 2023 waren er zestien schrijvers en vijftien vertellers. Vier schrijvers waren naast een verteller via de Stichting ook bezig met een privéverteller. Zeven trajecten zijn afgerond met een boek; drie trajecten zijn voortijdig gestopt. Eind 2023 zijn er nog vijf vertellers bezig hun verhaal te vertellen aan schrijvers van de Stichting.

(foto: freepik.com)

Voorlichting

Twee keer was er dit jaar een informatiebijeenkomst. In oktober was er een informatiemarkt voor Benoordenhout in het Provinciehuis van Zuid-Holland met als resultaat drie vertellers.

In november werd een Seniorendag georganiseerd in Leidschenveen. Hier hebben vier vertellers zich opgegeven. Op deze dag kwam ook het verzoek om een vitrinekast in de bibliotheek van Leidschenveen in te laten richten door de Stichting Haagse Levensboeken. Dit krijgt wellicht een vervolg in 2024. Beide evenementen waren goed georganiseerd, met veel stands van allerlei instanties.

Voor de diverse wijken zijn aanmeldingen binnengekomen via de Stichting, zowel door privépersonen als ook door casemanagers. Ze konden (nog) niet allemaal gekoppeld worden aan een schrijver. Eind van het jaar werden diverse contacten afgerond zodat er voor het nieuwe jaar meer matches mogelijk worden.

Levensboeken in Rijswijk uit de schaduw

*door Hanneke Sas, matchmaker,
netwerker, mediavorlichter*

Het levensboekenproject in Rijswijk startte een half jaar voor 'Corona'. Een moeizame start waar Rijswijk in 2023 overheen is.

Matches en cijfers

Het jaar 2023 startte al gauw goed: begin maart werd een tweede Rijswijkse schrijverskring geboren. En dát, nadat er een jaar eerder al een eerste schrijverskring startte. De schrijverskringen bestaan uit kleine groepen van rond de zes personen, zodat iedereen in twee uur tijd goed aan bod kan komen. Een enkeling komt van buiten Rijswijk.

Een levensboek schrijven blijkt vaker een mooi terugkerend project tussen lange vakanties van vrijwilligers door. In 2024 komen er alweer nieuwe enthousiaste schrijvers aan. En dat is een leuk vooruitzicht voor Rijswijk.

Wat ik in de loop van de tijd zie, is dat 'nieuwe' schrijvers duidelijk ervaren raken en elkaar steeds meer helpen met tips. Iedereen denkt echt mee. Ook nemen schrijvers elkaars levensverhalen door met de nieuwe leidraad: 'Bespreking van een levensboek in tweetallen'. Dat komt ook doordat je binnen een schrijverskring elkaar beter leert kennen.

Netwerken en publiceren

Het meest in het oog springend van de publicaties was in het Nieuwsblad Rijswijk, waarbij we een halve pagina kregen. Een mooi verhaal van levensboekenschrijfster Annemiek van Moorst.

In Rijswijk verhuisde het stadhuis naar een andere locatie, en deze wordt tegenwoordig Huis van de Stad genoemd. Omdat Welzijn Rijswijk daar in maart met een feestelijk tintje naartoe werd overgeheveld, mochten we op een informatiemarkt staan. Daarbij gebruikten we voor het eerst nieuwe marktkraammaterialen, zoals de vlag

Ook het vrijwilligerswerk van de Rijswijkse Levensboeken stond centraal tijdens de fototentoonstelling in het Huis van de Stad in november, georganiseerd door Welzijn Rijswijk (foto: HS)

Cijfers (periode 12-2022 t/m 12-2023)

- Actieve schrijvers: 15
- Nieuwe matches: 7 (via ouderenconsulenten, mond-tot-mond-reclame, presentaties en publicaties)
- Afgeronde levensboeken: 7
- Match vóór december 2021 gestart en loopt nog: 2
- Gestopt tijdens het proces: 1 (eigenlijk toch zelf willen schrijven)
- Schrijverskring I: 5 x bij elkaar
- Schrijverskring II: 4 x bij elkaar

van de Stichting Haagse Levensboeken en boeken/folderstandaards. Een half jaar later stond de Rijswijkse Schrijverskring pal in de zon, in een verzengende hitte, op de informatiemarkt tijdens het Strandwalfestival, waarbij bezoekers vooral naar schaduw zochten. Het leverde toch nog twee vertellers op.

Fototentoonstelling

Bij de officiële opening van het Huis van de Stad kwam er een fototentoonstelling over vrijwilligerswerk, georganiseerd door Welzijn Rijswijk. Natuurlijk ontbraken we daar niet. Fotografe Wanda Verhoeff maakte een

prachtige foto van een lachende verteller en schrijver met in hun handen het eindresultaat: een levensboek. Wil je de tentoonstelling nog zien? Dat kan. Deze is verhuisd naar de grote zaal van Wijkcentrum Steenvoorde en blijft daar voorlopig staan.

Verder ontstonden er contacten met verschillende organisaties, van huisartspraktijken tot en met de bibliotheek, maar bijvoorbeeld ook op een lhbt-symposium. De ene keer met een beter resultaat dan de andere keer. Het netwerk van schrijvers bleek verder van onschatbare waarde. Ik hield presentaties voor Bewonersorganisatie Steenvoorde-Zuid en de Zonnebloem Rijswijk, met natuurlijk schrijvers en vertellers die hun ervaringen bevroegen deelden.

Matchen, netwerken, publiceren

Als ik terugzie op het Rijswijkse levensboekenjaar 2023 dan wil ik alle schrijvers van mijn schrijverskringen en erbuiten heel hartelijk bedanken voor hun aanstekelijke inzet en enthousiasme. Jullie geven me energie om te matchen, netwerken en te publiceren.

Beste lezer, mocht je nu denken: een van die taken lijkt me ook wel leuk om te doen, kijk dan eens naar de [functies van matchmaker, mediavoorlichter en netwerker](#). Plezier verzekerd.

Oproepjes

(Juicy on freepik)

Wat zijn jouw ervaringen met drukwerksites?

Werk jij met een andere drukwerksite dan met Mijnbestseller? Renée van Rongen is benieuwd naar je ervaringen. Naar aanleiding van je reactie start ze een onderzoek naar de prijzen. Uiteraard hoor je het eindresultaat. Doe mee en stuur je ervaring naar rvrongen54@gmail.com. Alvast heel hartelijk bedankt!

Levensboeken nodig

Voor contacten met organisaties, potentiële vertellers en schrijvers hebben we recente levensboeken nodig. Zo krijgen buitenstaanders een idee van hoe een levensboek eruit ziet en wat voor soorten uitgaven mogelijk zijn. Ben jij een levensboek aan het afronden of is dit net klaar? Vraag aan je verteller of onze stichting een exemplaar mag ontvangen om nog meer mensen warm te krijgen voor het levensboekenproject. Natuurlijk zijn we bereid om de kosten te vergoeden als dit een probleem zou zijn. De uitgaven worden alleen ter inzage gebruikt. Wil jouw verteller er eentje geven? Mail dan naar hannekesas@haagselevensboeken.nl. Dank je wel!

Verteller zoekt schrijver (m/v)

Heb jij zin en tijd om een nieuw boek te schrijven? Op korte of iets langere termijn? Graag koppelen we jou dan aan een leuke verteller. Er zijn behoorlijk wat nieuwe aanmeldingen. Dus als er een klik is, dan zouden we snel wat mensen kunnen koppelen en blij maken. Stuur een mail aan info@haagselevensboeken.nl en geef aan:

- of je beschikbaar bent
- per wanneer je beschikbaar bent
- welke stad (Den Haag/Rijswijk/Voorburg/Leidschendam) en eventueel wijk daarbinnen je voorkeur heeft.

Daarna kun je snel een telefoontje van een van de ambassadeurs verwachten. Zo kunnen we én ons bestand weer helemaal updaten én wie weet een interessante koppeling maken!

Tips

Muziek haalt herinneringen op bij dementerende vertellers

Vermoed je dat je verteller last heeft van beginnende dementie? De ziekte komt niet bij bepaalde hersengebieden waar muziek wordt opgeslagen. Ontdek wat de favoriete muziek was van jouw verteller, en wie weet, kom je achter nieuwe wetenswaardigheden. Neuroloog Erik Scherder legt het allemaal uit in de podcast [Door met dementie](#).

Het werkwoord 'gaan'

Vaak gebruiken schrijvers 'gaan' als hulpwerkwoord, zoals ook zullen, kunnen, mogen, enzovoort. Maar vaak maak je een zin krachtiger en korter zonder hulpwerkwoorden, omdat ze niet altijd wat toevoegen. Ben je daar niet zo zeker van? Vergelijk dan eens de volgende zinnen: 'Ik ging overleggen met mijn partner – 'Ik overlegde met mijn partner'; 'Na een paar maanden ging ik voetballen' – 'Na een paar maanden voetbalde ik'; 'Ik ging steeds meer detectives lezen' – 'Ik las steeds meer detectives'. Belangrijk blijft natuurlijk dat de verteller zichzelf 'hoort' spreken.

In de media

Onze Stichting Haagse Levensboeken was de laatste tijd in het nieuws, het resultaat van enthousiaste acties van verschillende, ook nieuwe, ambassadeurs. Een greep uit wat er onder meer verscheen, vind je hieronder. Klik op de links, en je leest of hoort meer.

- '[De wieg van het levensboek stond in Den Haag](#)' in Haagse Tijden, nr 23-2023, op pagina 3, over de geschiedenis van het fenomeen 'Levensboeken' dat in Den Haag ontstond;

- '[Levensboeken](#)', een column van Annemiek van Moorst over de ontmoeting met haar vertelster, in het Rijswijks Nieuwsblad van 4 januari;
- '[Achter ieder mens schuilt een verhaal; boek zoekt verteller](#)' in 'Het Krantje', editie Leidschendam-Voorburg van 17 januari;
- Een [interview/podcast bij Radio Midvliet](#) met o.a. Margreet Vossen over levensboeken in Leidschendam-Voorburg als 'nieuw' project.

=====